

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

8 Vtrum testium inductio debeat præcedere denunciationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

inone, quia nō peccat frater in te tantū. Hec enim verba dicuntur respondendo ad argumentum de accusatione quia accusatio solū propter periculum, seu malū multitudine est necessaria, vt inferius patet.

In eodem artic. in responsione ad quintum dubium occurrit. An cum proceditur per viam denunciationis, possit praelatus precipere, aut inquirere. Et est ratio dubij, quia inquisitio est alia via procedendi, quam denūciatio, & habent diuersos fines. Nam illa ad bonum peccatoris, hac ad bonum commune ordinat. In oppositum autē est, quod auctor hic excipit, quando per aliqua indicia manifestantur.

Ad hoc dicit, quod inquisitio, proprie loquendo, non habet locum in processu per denunciationem: quoniam inquisitionem precipere debet infamia, ita quod etiam si duo, vel plures iurec vidisse se aliquem commisisse crimen aliquod, & nulla adest infamia, non est propterea inquirendum, vt in capitulo Inquisitionis, extra de accusationibus, dicitur. Sed nec est puniendus iudicialiter, nisi fraterna correptione premissa processum sit per denunciationis viam, vt predictum est.

Præcipere autem potest praelatus subditis induci per testes, cum per denunciationem proceditur de veritate dicenda, sicut iudex iuramentū potest exigere. Excepit igitur auctor in littera nō restringitur ad eum, quod proceditur per denunciationem, sed in comunione loquitur ad perfectionem doctrine, quā obligat præceptū prelati, ut patet ex eo quod dicitur, puta, per infamiam. Cōstat namque infamia ad formā pertinere inquisitionis.

Ad quintum dicendum, quod Dns p̄ctm iudae, tanq̄ Deo, sicut publicum hēbat, unde statim poterat ad publicandum procedere: tamen ipse non publicauit, sed obscuris verbis eum de peccato suo admonuit. Petrus autem publicauit peccatum occultum A naniae, & Sapphirae, tanquam executor Dei, cuius reuelatione peccatum cognouit. De Ioseph autem credendum est, quod fratres suos quandoque admonuerit, licet non sit scriptum. Vel pōt dici, quod peccatum publicum erat inter fratres: unde dicit plura litera, Accusauit fratres suos.

Ad tertium dicendum, quod qñ iminet periculum multitudinis, nō hēnt tibi locum hæc uerba Dñi, quia tunc frater peccans, non peccat in te tantum.

Ad quartum dicendum, quod huiusmodi proclamações que in capitalis religiosorum sūt, sunt de aliquibus leuibus, q̄ fama non derogant: un̄ sunt quasi que dam commemorationes potius obliuisculari culpam, q̄ accusationes, uel denuntiationes. Si essent tamen talia, de quibus frater infamia ref, contra præceptum Domini ageret qui per hunc modum peccatum fratris publicaret.

Ad quintum dicendum, quod plato non est obediēdū contra p̄ceptum Dñi, secū dum illud Act. 5. Obediēre oportet Deo magis, q̄ hominibus. Et ideo qñ praelatus p̄cipit, ut sibi dicatur quod quis sciuerit corrigendum, intelligendum est præceptum sãne, saluo ordinē fraternę correctionis, siue præceptum fiat communiter ad omnes, siue ad aliquem specialiter. Sed si praelatus expresse præciperet contra hunc ordinem a Domino institutum, & ipse peccaret præcipiens, & ei obediens, quali contra præceptū Domini agens: unde non esset ei obediendum, quia praelatus nō est iudex iudiciorū occultorum, sed solus Deus. Vñ non hēnt potestatem p̄cipiendi aliquid super occultis, nisi in quantum per aliqua indicia manifestantur, puta, per infamiam, uel per aliquas suspiciones, in quibus casibus pōt platus p̄cipere eodem modo, sicut & iudex secularis, uel ecclesiasticus potest exigere iuramentum de ueritate dicenda.

Super quibus fr. rigesimertia articulum dicitur.

In ar. 8. aduerte, q̄ duplex remediū

ARTICVLVS VIII. Vtrum testium inductio debeat precedere publicam denuntiationem.

AD OCTAVVM sic proceditur. Videtur, quod testium inductio non debeat precedere publicam denuntiationem. Peccata enim occulta non sunt aliis manifestanda, quia sic homo magis est peccator criminis, quam corrector, fratris, ut Aug. dicit: sed ille qui inducit testes, peccatum fratris alii manifestat, ergo in peccatis occultis nō dēt testium inductio precedere publicam denuntiationem.

¶ 2. Præter Homo dēt diligere proximum, sicut seipsum: sed nullus ad suum peccatum occultum inducit testes: ergo neq. ad p̄ctm occultum fratris debet inducere.

¶ 3. Præter Testes inducunt ad aliquid probandum: sed in occultis nō pōt fieri p̄batio p̄ testes: ergo frustra hōi testes inducuntur.

¶ 4. Præter Aug. dicit in regula, q̄ prius p̄posito dēt ostendi, quam testibus: sed ostendere p̄posito, uel praelato, est dicere Ecclesie: nō ergo testium inductio debet precedere publicam denuntiationem.

SED CONTRA est, qd̄ Dñs dicit Matt. 18. A dhibe tecum unum, uel duos, ut in ore duorum &c.

RESPON. Dicendum, qd̄ de uno extremo ad aliud extremum conuenienter transitur per medium. In correptione autem fraterna Dominus uoluit, qd̄ principium esset occultum, dum frater corripere fratrem inter se, & ipsum solum. Finē aut uoluit eē publicum, ut. f. Ecclesie denuntiaretur. Et ideo conuenienter in medio ponitur testium inductio, ut primo paucis indicetur peccatū fratris, qui possint prodesse, & nō obesse, ut saltem sic sine multitudinis infamia emendetur.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod quidam sic intellexerūt ordinem fraternę correctionis esse seruandum, ut primò frater sit in secreto corripiendus, cū audierit, bñ qd̄ ē: si aut non audierit, si peccatū sit oīno occultum, dicebatur non esse ulterius procedendum. Si aut incipit iam ad notitiā plurium deuenire aliquibus indicibus, debet ulterius procedi: secundum qd̄ Dñs mandat. Sed hoc est contra id qd̄ Aug. dicit in regula, quod peccatum fratris nō dēt occultari, ne putrefcat in corde. Et ideo aliter dicendum est, quod post ad monitionem secretam semel, uel pluries factam, quam diu spes probabiliter habetur de cor-

contra peccatum, in quantum nocet ipsi peccati, statum est. Primum consumabile a quocūque, & est secreta monitio: secundum consumabile a solo praelato, & est medicinalis punitione propter ipsum sanandum, ut vel coactus pena emendetur. Et a primo uenitur ad vltimum per medium, testium, scilicet adhibitionē, ut in littera dicitur. Et hinc habes affinitatē supradictam inter præceptum de correptione fraterna danti culibet, & de correptione praelati ad emendationem ipsius fratris.

In eodem artic. in responsione ad primum, dubium ex Duran. in prædicta questione stimulat. Videtur enim, sequi opinionē, quā auctor hoc reprobatur quod ad hoc, quod crimine fratris existeret occulto, non sunt adhibendi testes, si actus iteretur, ut conuincatur: quia non debemus esse alienę uitę exploratores, secundum Aug. & quia magis est secūdu charitatem in tali casu reuelare ei, qui potest impedire iterationē actus, quā permittere & asserere testes. Et ad autoritatem Augustini in regula dicit, qd̄ non uideatur loqui de eo, qd̄ est crimine secūdu sed eo casu criminis. f. fixio ne oculi. Nec dicit ad hoc explorandum testes induci: sed si forte aliqui sint presentes, diu non aduertunt, inducendi sunt ut aduertant.

Ad hoc dicitur, quod mirum est de isto homine, & præceptum Domini, Matth. 18. & uerba Augustini in regula non aduertente. Augustinus enim expresse i regula, & de quo libet se loqui faretur, cum dicit. Et hoc quod dixi de oculo non figendo, etiam in ceteris inueniendis, prohibedis, indicandis, conuincendis, iudicandisque peccatis, diligenter, & fideliter obseruetur: & testibus demonstrandum si post admonitionē id ipsi fecerit, ut duorum, uel trium possit ore conuinci, expresse dicit. Quid clari? Unde dicitur.

3. dist. 19. q. 2. art. 3. q. 2. Et quod in ar. 12. & 13.

De ver. do. Serm. 16. aliquantulum a medio, tomo 10.

In regula. 6. 23. to. 11.

In 3. regula, c. 23. que incipit, Ante oia fratres charissimi & com. 1.

dicendum est, si est spes correctionis, quia vel coram ipsis erit beneficus respiciet, vel quia uexatio dabit intellectum, absque dubio ex charitate demonstrandum est si iteratur peccatum, pp rationem Aug. si quia fratres nostros, quos indicando corrigere possumus, non debemus tacendo permittere peccare. Nec hoc est exploratorum fieri alieni uitae, sed occurrente morbum proximo uelle demonstrando curare, ex quo simplex admonitio non sufficit ad curam illius. Sapiens, n. & amicus me dicus infirmum, si non pot. leniori remedio curare, grauiori uniu ad medelam. Nec est uerum, quod magis esset secundum charitatem indicare ei, qui impeditur iteradum actum, quoniam hoc remedium non est curatiuum morbi, qui impeditur a reiterando, reiteraret si posset. Charitas autem querit sanare morbum proximi, & ppter ea suadet demonstrare iteradu actum, ne putrefcat occultus morbus. No. tñ propterea omissio ei danda est, ut iteret actum malum, qm non sunt facienda mala, ut eueniant bona: sed p mittendus est iterare adhibitis testibus, ut uel sic curetur. Omnis, n. fructus est, ut auferatur peccatum.

Art. 6. huius quæst.

* Id inquit Hier. Matr. 18. tom. 9. Loco citato in cor. artic. Aug. i Reg. cap. 27. Homil. 6. in Math. par. ante mediu, tom. 2.

rectione, per secretam admonitionem procedendum est. Ex quo autem probabiliter iam cognoscere possumus, quod secreta admonitio non ualet, procedendum est ulterius, quantumcunque sit peccatum occultum ad testium inductionem. Nisi forte probabiliter estimaretur, qd hoc ad emendationem fratris non proficeret, sed exinde deterior redderetur, quia pp hoc est totaliter a correctione cessandum, ut supra dictum est.

AD SECUNDUM dicendum, qd homo non indiget testibus ad emendationem sui peccati, quod tamen potest esse necessarium ad emendationem peccati fratris: unde non est similis ratio.

AD TERTIUM dicendum, quod testes possunt induci propter tria. Vno modo, ad ostendendum, qd hoc sit peccatum, de quo aliquis arguitur, ut Hier. dicit. Secundo modo, ad conuincendum de actu, si actus iteratur, ut Aug. dicit in regula. Tertio modo, ad testificandum, qd frater admonens fecit qd in se fuit, ut Christus dicit.

AD QUARTUM dicendum, qd Aug. intelligit, qd prius dicat plato, qd testibus, s. in qd prelat. est quædam singularis persona, que magis potest prodesse qd alii, non autem qd dicatur ei tamquam Ecclesie. sicut in loco iudicis residenti.

QVAESTIO XXXIII.

De odio in sex articulos diuisa.

DEINDE considerandū est de uitijs oppositis charitati.

Et primò, de odio, quod opponitur ipsi dilectioni. Secundo, de accidia, & inuidia, que opponuntur gaudio charitatis. Tertio de discordia & schismate, que opponuntur paci. Quarto, de offensione & scandalo, que opponuntur beneficentie, & correctioni fraternæ.

CIRCA primū quærunť sex. Primo, Vtrū Deus possit odio haberi.

Secundò, Vtrū odium Dei sit maximum peccatorum.

Tertiò, Vtrum odium proximi semper sit peccatum.

Quartò, Vtrū sit maximum inter peccata, que sunt in proximum.

Quintò, Vtrū sit uitiū capitale.

Sextò, Ex quo capitali uitiō oriatur.

non procedere ad conuincendum hominem taliter, quod sit tibi soli nocet. Secundo, aliorum nocumentum, uel peius, quoniam si non est rō. Nec obstat, quod peccata in rōe est infra latitudinē oculorum copuata, qñ alios nocent.

ARTICULVS PRIMVS.

Vtrum quis possit Deum odio habere.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, qd Deū nullus odio habere possit. Dicitur Dionys. 4. capit. * de diu. nomi. quod omnibus amabile, & diligibile est primum bonum, & pulchrum: sed Deus est ipsa bonitas, & pulchritudo: ergo a nullo odio habetur. 2. Præterea in apocryphis Eldre dicitur, quod omnia inuocant ueritatem, & benignantur in operibus eius: sed Deus est ipsa ueritas, ut dicitur Ioan. 14. ergo omnes diligunt Deum, & nullus eum odio habere potest.

3. Præterea Odium est auersio quam: sed sicut Dion. dicit in 2. de diu. nomi. Deus omnia ad seipsum conuertit: ergo nullus eum odio habere potest.

SED CONTRA est, quod dicitur in Psal. 73. Superbia eorum, qui te oderunt, ascendit semper. & Ioan. 15. Nunc autem, & uiderunt, & oderunt me, & patrem meum, &c.

RESPON. Dicendum, quod sicut ex supra dictis patet, odium est quidam motus appetitiue potentie, qui non mouetur, nisi ab aliquo apprehenso. Deus autem dupliciter ab homine apprehendi potest. Vno modo, secundum seipsum, puta, cum per essentiam uidetur. Alio modo, per effectus suos, cum, s. inuisibilia Dei per ea que facta sunt, intellecta conspiciuntur. Deus autem per essentiam suam est ipsa bonitas, quæ nullus habere odio potest, quia de rōne boni est, ut ametur: & ideo impossibile est, qd aliquis uideans Deum per essentiam eum odio habeat. Sed effectus eius aliqui sunt, qui nullo modo possunt esse contrarij uoluntati humane: quia esse, uiuere, & intelligere, est & appetibile, & amabile omnibus, que sunt quidam effectus Dei.

Vnde et secundum quod Deus apprehenditur, ut actor horum effectuum, non potest odio haberi. Sunt autem quidam effectus Dei, qui repugnant inordinate uoluntati, sicut iustitio pena, & etiam prohibitio peccatorum per legē diuinā, que repugnat uoluntati deprauate, per peccatum: & quantum ad considerationem talium effectuum ad aliquibus Deus odio haberi potest, in-